

Försäljning av mineralgödsel till jord- och trädgårdsbruket

1999/2000

MI1002

Innehåll

SCBDOK 3.0	
0 Allmänna uppgifter 0.1 Ämnesområde 0.2 Statistikområde 0.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik 0.4 Ansvarig 0.5 Producent 0.6 Uppgiftsskyldighet 0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter 0.8 Gallringsföreskrifter 0.9 EU-reglering 0.10 Syfte och historik 0.11 Statistik användning 0.12 Uppläggning och genomförande 0.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar	1 Innehållsöversikt 1.1 Observationsstorheter 1.2 Statistiska målstorheter 1.3 Utflöden: statistik och mikrodata 1.4 Dokumentation och metadata
2 Uppgiftsinsamling 2.1 Ram och ramförfarande 2.2 Urvalsförfarande 2.3 Mätinstrument 2.4 Insamlingsförfarande 2.5 Databeredning	3 Slutliga Observationsregister 3.1 Produktionsversioner 3.2 Arkiveringsversioner 3.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången
4 Statistisk bearbetning och redovisning 4.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler 4.2 Redovisningsförfaranden	5 Databehandlingssystem (*) 5.1 Systemöversikt och systemflöde 5.2 Bearbetningar 5.3 Databasmodell 5.4 Databastabeller och övriga datamängder 5.5 Databastillbehör 5.6 Rapporter 5.7 Säkerhetsrutiner
6 Loggbok (*)	

(*) Avsnitt 5 och 6 är endast avsedda för internt bruk. Saknar innehåll i denna version av SCBDOK.

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Miljö.

0.2 Statistikområde

Gödselmedel och kalk.

0.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Ja. Statistiken produceras i samarbete med Statens Jordbruksverk (SJV).

0.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: SCB MR/MI

Kontaktperson: Sven Strömberg

Telefon:08/5069 4745

Telefax:08/5069 4763

e-post: sven.stromberg@scb.se

0.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB MR/MI

Kontaktperson: Sven Strömberg

Telefon:08/5069 4745

Telefax:08/5069 4763

e-post: sven.stromberg@scb.se

0.6 Uppgiftsskyldighet

Lagen om uppgiftsskyldighet på jordbrukets område, SFS 1992:888, 4§.

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100)

0.8 Gallringsföreskrifter

Ingen gallring av primäruppgifter har skett sedan SCB tog över ansvaret för statistiken 1985.

0.9 EU-reglering

EU-reglering från EUROSTAT gällande totalförbrukningen i riket av kväve, fosfor och kalium. Rapporteras av Statens Jordbruksverk.

0.10 Syfte och historik

Produkten ingår i den löpande statistiken över jordbrukets gödselmedelsanvändning. Regionala försäljningsuppgifter för handelsgödsel finns sedan 1950-talet. I mitten av 1980-talet övertog SCB statistikansvaret från Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA). Fr.o.m. 1991 produceras statistiken vid programmet för miljöstatistik.

Statistiken ska belysa den regionala försäljningen till jord- och trädgårdsbruket av kväve, fosfor och kalium i handelsgödselmedel och kontinuerligt följa utvecklingen. Fr.o.m. 1997 års undersökning ingår även uppgifter om försäljningen av svavel samt uppgifter om fosforgödselmedlens kadmiuminnehåll.

Syftet med statistiken är främst att redovisa den regionala användningen liksom förändringar över tiden. Sådan kunskap behövs bl.a. för uppföljning av uppsatta miljömål. Ur miljösynpunkt är förlusterna av kväve och fosfor av störst betydelse. Även uppgift om tillförd mängd kadmium till åkermark är av intresse ur miljösynpunkt.

0.11 Statistikanvändning

Statistikens huvudanvändare är:

- Jordbruksverket och Naturvårdsverket för att följa den regionala utvecklingen av handelsgödselansvändningen i stort samt för att följa upp riksdagsbeslut om reducerad kväve- och kadmiumtillförsel till åkermark.
- Sveriges Lantbruksuniversitet och annan utbildning på jordbrukets område för undervisning och forskning.
- Länsstyrelser och andra regionala organ för planering och rådgivning.
- Miljöorganisationer och en intresserad allmänhet som värnar om miljön i vid bemärkelse.

0.12 Uppläggning och genomförande

Försäljningen av handelsgödselmedel till jord- och trädgårdsbruk är en totalundersökning. Producenter och importörer av handelsgödselmedel är skyldiga att till Riksskatteverket (RSV) betala särskilda miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll. SCB/SJV erhåller en förteckning från RSV över företag som betalt miljöavgifter. Samtliga dessa företag, ca 25 st., ingår i urvalet.

Uppgifterna insamlas via postenkät. Postenkäten sänds ut i slutet av september och ska enligt anvisningarna insändas före 1 november. Enkäten omfattar uppgifter om namn på gödselmedlet, medlets näringsinnehåll med avseende på kväve, fosfor, kalium och svavel samt genomsnittlig kadmiumhalt i fosforgödselmedlen. De försålda kvantiteterna av olika medel ska redovisas per län. Undersökningen genomförs årligen och framställningstiden är cirka 3 månader. Publicering sker enligt publiceringsplanen för serien Sveriges officiella statistik. I regel har tidhållningen varit god.

0.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar planeras.

1 Översikt

1.1 Observationsstorheter

Uppgiftslämnare till statistiken är tillverkare och importörer av handelsgödselmedel. Dessa är skyldiga att betala miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll till Riksskatteverket. Samtliga företag som betalt miljöavgift ingår i urvalet. Deras antal är ca 25 stycken, varav ett fåtal större svarar för huvuddelen av leveranserna till jordbruket.

Varje företag ger uppgift om försåld kvantitet och näringsinnehåll, samt innehåll av kadmium i enskilda preparat, samt till vilket län försäljningen sker.

1.2 Statistiska målstorheter

De statistiska målstorheter som statistiken avser att belysa är länsuppgifter för dels försålda kvantiteter i ton, dels försålda kvantiteter per hektar utnyttjad åker av de olika näringsämnen kväve, fosfor, kalium och svavel.

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population	Indelning i redovisningsgrupper		
Tillverkare och importörer av handelsgödselmedel.	Län, länsgrupper, riket	Försålda mängder handelsgödsel, samt omräknat till näringsinnehåll avseende kväve, fosfor, kalium och svavel. Näringsämne per hektar utnyttjad åker	Totalmängd, andelar
”	Riket	Innehåll av kadmium	Totalmängd

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

Resultat från undersökningen publiceras i SM-serien MI 30 samt i pressmeddelanden. Uppgifter för gödselåret 1999/2000 finns i rapporten MI 30 SM0101. Fr.o.m. årets undersökning finns rapporten även utlagd på SCB:s hemsida, www.scb.se. Uppgifterna publiceras också i Sveriges statistiska databaser (SSD). I samlingspublikationen *Naturmiljön i siffror* finns en sammanställning av resultaten från undersökningen.

Mikrodata finns sparad enligt avsnitt 3. Primärmaterial i pappersform finns sparad sedan SCB tog över undersökningen 1985.

1.4 Dokumentation och metadata

Dokumentation sker förutom i denna dokumentation även i SM:et, och i Beskrivning av statistiken (f d produktbeskrivning), se SCB:s hemsida, www.scb.se.

Jordbruksverket publicerar uppgifter om enskilda preparat, se www.sjv.se.

2 Uppgiftsinsamling

2.1 Ram och ramförfarande

Ramen erhålls från Riksskatteverket och är en förteckning över tillverkare och importörer av handelsgödselmedel. Dessa är skyldiga att betala miljöavgifter med hänsyn till gödselmedlens kväve- och kadmiuminnehåll till RSV. Eventuella brister i RSV:s förteckning över producenter/importörer torde påverka kvaliteten i statistiken marginellt liksom eventuell direktimport. Enstaka mindre handlare kan vara ovilliga att lämna uppgifter. De fem största aktörerna på marknaden svarar för över 90 procent av all försäljning.

2.2 Urvalsförfarande

Totalundersökning. Samtliga företag som betalt miljöavgift ingår i urvalet.

2.3 Mätinstrument

Missiv och postenkät ligger som bilaga till denna dokumentation.

Uppdelningen av försålda kvantiteter på län förorsakar vissa uppgiftslämnare problem. Handelsgödsel försäljningen sker i bland i flera led varför importören/producenten inte alltid vet var de olika partierna slutligen förbrukas. I viss utsträckning följer SCB upp stora leveranser genom att ta kontakt med regionala handlare.

2.4 Insamlingsförfarande

Postenkät skickas ut i september gemensamt av SJV och SCB. Åtminstone en skriftlig påminnelse sker.

I enstaka fall lyckas SCB/SJV inte få kontakt med företag som betalat miljöavgifter till RSV. Det rör sig då om företag som endast marginellt påverkar statistiken.

2.5 Databeredning

Efter granskning och dataregistrering av insamlade uppgifter omräknas uppgivna kvantiteter handelsvara till rena näringsämnen och summeras till län, länsgrupper och riket. Med hjälp av aktuella arealuppgifter från SJV:s IAKS-register beräknas genomsnittlig gödselgiva per näringsämne och hektar utnyttjad åker.

3 Slutliga observationsregister

3.1 Produktionsversioner

Register

Namn Handelsgödsel försäljning	Presentationstext Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk	
Beskrivning Innehåller uppgifter från tillverkare och importörer av handelsgödselmedel om försålda kvantiteter. Begreppet handelsgödsel är synonymt med mineralgödsel.	Registertyp survey, totalundersökning	

Version

Namn Handelsgödsel försäljningSQL	Presentationstext Handelsgödsel försäljningsuppgifter, sql-version	
Beskrivning Handelsgödsel, fullständigt innehåll, sql-version	Personregister nej	Slutligt observationsregister ja

Databas

Namn HANDELSGÖDSELFORSALJNING2000	Första tid 1999K3	Senaste tid 2000K2
Presentationstext Handelsgödsel försäljningsuppgifter 1999	Referenstid Gödselår, dvs. 1/7-30/6	
Beskrivning Databasen innehåller uppgifter från producenter och importörer av handelsgödselmedel. Uppgifterna gäller gödselåret 1999-2000, dvs 990701-000630		
Tillgänglighet Tillgänglig endast för intern användning. Materialet är sekretesskyddat.		

Databastyp Sybase	Fysisk beteckning GU99
Arkiveringsdatum	Arkivplats
Namn på tabeller / flata filer som ingår i databasen (och beskrivs nedan) LevHG00Arkiv	

Tabell / flat fil

Namn LevHG00Arkiv	Presentationstext Försåld handelsgödsel
Objekttyp Handelsgödselkvantiteter	Population Populationen är producenter och importörer av handelsgödselmedel.
Beskrivning	Antal tabellrader / poster 933

Variabler - Innehåll

Variabel	Presentationstext	Beskrivning	Uppgiftskälla	Definition/Mätmetod	Referenstid	Enhet	Namn på värdemängd
Lan	län		enkät				lan99
Kvant	kvantitet	Levererad mängd handelsvara	enkät			ton	hgkvantitet
Kvave	kväveandel	Kväveandel i försåld handelsgödselmängd	enkät			procent	procent
Fosfor	fosforandel	Fosforandel i försåld handelsgödselmängd	enkät			procent	procent
Kalium	kaliumandel	Kaliumandel i försåld handelsgödselmängd	enkät			procent	procent
Svavel	svavelandel	Svavelandel i försåld handelsgödselmängd	enkät			procent	procent
Cd	kadmiumandel	Kadmium i försåld	enkät			ppm	ppm

Variabel	Presentationstext	Beskrivning	Uppgiftskälla	Definition/Mätmetod	Referenstid	Enhet	Namn på värdemängd
		handelsgödselmängd som en andel av fosforinnehållet					
Lev	leverantör	Namn på leverantören (=uppgiftslämnaren) i klartext	enkät				företag

Variabler - Lagringsinformation

Variabel	Kolumnnr	Summerbar	Datatyp	Startposition	Datalängd (inkl dec)	Decimaler
Lan	1	N	char		2	0
Kvant	2	J	numeric		8	1
Kvave	3	N	numeric		4	1
Fosfor	4	N	numeric		4	1
Kalium	5	N	numeric		4	1
Svavel	6	N	numeric		4	1
Cd	7	N	numeric		4	1
Lev	8	N	char		30	0

Värdemängder

Namn	Beskrivning
företag	Benämning på företag, max 30 positioner

Namn	Beskrivning
hgkvantitet	numeriskt tal med max 8 positioner

Namn	Beskrivning
lan99	Länsindelning enligt 1999-01-01
Kod	Benämning
01	Stockholm
03	Uppsala
04	Södermanland
05	Östergötland
06	Jönköping

07	Kronoberg
08	Kalmar
09	Gotland
10	Blekinge
12	Skåne
13	Halland
14	Västra Götaland
17	Värmland
18	Örebro
19	Västmanland
20	Dalarna
21	Gävleborg
22	Västernorrland
23	Jämtland
24	Västerbotten
25	Norrbottn

Namn	Beskrivning
ppm	numeriskt tal som anger miljondelar (parts per million = gram/ton = miljondelar)

Namn	Beskrivning
procent	numeriskt tal som anger procentandel

3.2 Arkiveringsversioner

3.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången

4 Statistisk bearbetning och redovisning

4.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

Inga modellantaganden görs. Vid skattningarna antas fullständig ramtäckning.

Endast punktskattningar beräknas, och de statistiska mått som beräknas är summor för försålda handelsgödselmängder (omräknat till näringsämnen eller kadmiem), samt medelvärde av försåld mängd uttryckt i näringsämne per hektar utnyttjad åker. För den senare beräkningen sammanvänds undersökningsresultaten med uppgifter om länsvisa åkerarealer från jordbruksstatistiken.

Eftersom det är fråga om en totalundersökning används inga uppräkningsstal, och det skattas heller inga varianser. Total försåld mängd av ett visst näringsämne skattas med:

$$\hat{N}_{\text{total}} = \sum_u X * N_{\text{andel}}$$

där X är mängd försåld handelsgödsel räknat i handelsvara och N_{andel} är andelen näringsämne.

Mängden försålt näringsämne per hektar åkermark skattas med:

$$\hat{N}\text{-giva} = \hat{N}_{\text{total}} / \hat{\text{Areal}},$$

där skattningen av N_{total} är enligt ovan, och arealskattningen erhålls från jordbruksstatistiken. Samma formler används för de olika redovisningsgrupperna.

4.2 Redovisningsförfaranden

Observationsregistret grundar sig på uppgifter från uppgiftslämnarna och läggs in i en Sybase-databas. Beräkning av SM-tabeller sker i ASQL (programmet heter "HG00Fors.sql").

Statistiken publiceras i SM och SSD.

Totalundersökning, inga osäkerhetsmått redovisas.

5 Databehandlingsystem

Kapitel 5 – endast för intern användning.

6 Loggbok

BILAGA: Missivbrev och enkät

STATENS JORDBRUKSVERK
Statistikenheten & Miljöskydds-enheten
SCB STATISTISKA CENTRALBYRÅN
Programmet för miljöstatistik

2000-08-16

Statistik över sålda kvantiteter handelsgödsel (mineralgödsel) till jord- och trädgårdsbruk samt tillverkning, import och export av handelsgödsel under gödselåret 1 juli 1999 - 30 juni 2000

Statens jordbruksverk och Statistiska centralbyrån (SCB) insamlar årligen uppgifter och sammanställer statistik gällande försäljningen av handelsgödselmedel. Statistiken har flera syften.

Syfte

Politiska beslut gällande jordbruk och miljö har fattats med avsikten att begränsa förbrukningen av handelsgödselmedel. Enligt regeringsbeslut skall användningen av handelsgödselkväve minska med 20 procent fram till år 2000 jämfört med 1986. Dessutom ska de svenska utsläppen av kväve till havet söder om Ålands hav minska med 40 procent från 1995 års nivå. Samtidigt skall fosforförlusterna minska väsentligt och fosformedlens kadmiuminnehåll följas upp. Jordbruksverket har ansvaret för att åtgärder vidtas så att uppställda mål uppnås. Utvärdering av åtgärderna sker kontinuerligt.

Uppgifter om försäljningen används dels för att beräkna förbrukningen såväl totalt för riket som för län, dels för ekonomiska kalkyler över jordbrukets och trädgårdsnäringsens kostnader för handelsgödselmedel. Uppgifter om tillverkning, import och export samlas in i syfte att ge underlag för Sveriges rapportering till EUROSTAT och FAO.

Årets undersökning

De uppgifter som samlas in omfattar tillverkning, import och export av enskilda handelsgödselmedel samt försäljning av olika gödselmedel till det svenska jord- och trädgårdsbruket. De till förbrukning inom landet sålda mängderna ska redovisas länsvis, övriga uppgifter endast på riksnivå. För varje handelsgödselmedel ska anges kvantitet uttryckt i ton handelsvara samt växtnäringsinnehåll av kväve, fosfor, kalium och svavel i gödselmedlet. För fosforgödselmedel ska även kadmiumhalten anges. ***OBS! Detta gäller även fosforgödselmedel med mindre än 5 gram kadmium per ton fosfor.*** I undersökningen skall också redovisas *rena svavelgödselmedel*, utan innehåll av kväve, fosfor eller kalium.

De lämnade uppgifterna kommer att användas dels av Jordbruksverket för uppföljning av uppsatta miljömål, ekonomiska kalkyler på jordbrukets område m.m., dels av SCB för utarbetande av en rapport i serien Sveriges

officiella statistik *med uppgifter om den regionala förbrukningen av olika näringsämnen.*

För att undvika dubbelredovisning ska ej partier inköpta från producenter inom landet eller från andra importörer redovisas på blanketten. I de fall Ni hanterar sådana partier, lämna gärna ett meddelande till oss för vidare kontakter. Detta är mycket viktigt för statistikens kvalitet. I de fall Ni säljer all eller huvuddelen av Er import/produktion till någon av (de stora) firmorna på marknaden, ange även detta på blanketten.

Uppgifter om den länsvisa försäljningen kan ibland vara svåra att ange. Om Ni känner till att vissa län tar emot större leveranser än vad som förbrukas inom länet vill vi att Ni *efter bästa förmåga* fördelar leveranserna på rätta län.

Samtliga lämnade uppgifter kommer att behandlas konfidentiellt och enskilda leverantörer och partier kommer inte att kunna identifieras efter bearbetning. De lämnade uppgifterna skyddas av sekretesslagens 9 kapitel 4 §.

Uppgifterna skall vara Jordbruksverket tillhanda senast den 16 oktober 2000. Uppgiftsinsamlingen görs med stöd av "Lagen om uppgiftsskyldighet på jordbrukets område" (SFS 1992:888, 4 §) samt förordning 1992:1032. Samråd om denna undersökning har skett med Näringslivets Nämnd för Regelgranskning (NNR).

Eventuella frågor rörande undersökningen kan ställas till Gunilla Thorsell, Jordbruksverket - tfn 036-15 59 49 eller Sven Strömberg, SCB - tfn 08-5069 47 45.

Svarskuvert för fri postbefordran bifogas.

Med vänlig hälsning

Gunilla Thorsell

Sven Strömberg

Här lämnade uppgifter erhåller sekretesskydd enligt 9 kap 4 § sekretesslagen (SFS 1980:100). Uppgiftslämnarskyldighet föreligger enligt lagen 1992:888 och förordning 1992:1032. Samråd har skett med Näringslivets Nämnd för Regelgranskning.

Uppgifterna insänds till Statens jordbruksverk i bifogat svarskuvert **senast den 16 oktober 2000.**

Försålda kvantiteter handelsgödsel (mineralgödsel) till jord- och trädgårdsbruk samt tillverkning, import och export under perioden 1 juli 1999 - 30 juni 2000

Gödselmedel avsedda för skogsgödsling redovisas ej!

Gödselmedel: 1:	

Gödselmedlets innehåll av näringsämnen, %			
N	P	K	Svavel (S)

Genomsnittlig kadmiumhalt g/ton fosfor

Län	Ton handelsvara			
	Försäljning till jord- och trädgårdsbruk	Tillverkning	Import	Export
Stockholms 01				
Uppsala 03				
Södermanlands 04				
Östergötlands 05				
Jönköpings 06				
Kronobergs 07				
Kalmar 08				
Gotlands 09				
Blekinge 10				
Skåne 12				
Hallands 13				
Västra Götaland 14				
Värmlands 17				
Örebro 18				
Västmanlands 19				
Dalarnas 20				
Gävleborgs 21				
Västernorrlands 22				
Jämtlands 23				
Västerbottens 24				
Norrbotens 25				
Hela riket				

Tillverkning, import och export redovisas endast för hela riket!

Ort och datum	Kontaktperson
Företag	Telefon (riktnr och abonnentnr)

Blankettutgivare	Kontaktperson	Telefon	Blanketten sänds till
STATENS JORDBRUKSVERK	Gunilla Thorsell E-post; gunilla.thorsell@sjv.se	036-15 59 49	Statens jordbruksverk Statistikenheten Gunilla Thorsell 551 89 JÖNKÖPING
SCB STATISTISKA CENTRALBYRÅN	Sven Strömberg E-post; sven.stromberg@scb.se	08-5069 47 45	